

Esitys/ pienryhmämuotoisen erityisopetusryhmän perustamisen selvittämisestä ja järjestämisestä kyläkoululle

Sivla 16.06.2026
556/12.00.01/2026

Valmistelija johtava rehtori Soile Kukkonen, p. 040 527 6420,
sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen, p. 0400 542 062

Koskenpään Kyläyhdistys ry ja Koskenpään vanhempaintoimikunta ovat tehneet esityksen (saapunut 28.5.2026), että kaupunki selvittää ja valmistelee mahdollisuuden perustaa kyläkoululle pienryhmämuotoinen erityisopetusryhmä erityistä tai tehostettua tukea tarvitseville oppilaille. Ryhmän kokoonpano voisi muodostua joustavasti eri vuosiluokkien oppilaista kulloisenkin tarpeen mukaan eikä toimintaa sidottaisi ennalta tiettyihin luokka-asteisiin. Esityksen mukaan toiminta voitaisiin toteuttaa olemassa olevissa koulutiloissa ilman merkittäviä investointeja.

Esityksen tarkoituksena on käynnistää asian valmistelu ja arviointi osana kaupungin palveluverkon sekä erityisopetuksen kehittämistä.

Esityksen mukaan kyläkoululla on olemassa valmiit opetustilat eikä toiminnan käynnistäminen edellytä lisärakentamista tai merkittäviä remontteja. Alueella on oppilaita, joille pienryhmämuotoinen opetus ja rauhallinen oppimisympäristö voisivat olla pedagogisesti tarkoituksenmukainen ratkaisu.

Pienempi kouluyhteisö voi tukea erityistä tai tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden: oppimisrauhaa, keskittymistä, turvallisuuden tunnetta
koulumotivaatiota, koulunkäynnin jatkuvuutta

Samalla voidaan vähentää pitkiä koulukuljetuksia suuriin kouluyksiköihin

Pedagogina perusteluina tuodaan esiin oppimisympäristön vaikutus koulunkäyntiin mm. Erityistä tai tehostettua tukea tarvitseville oppilaille turvallinen, rauhallinen ja ennakoitava oppimisympäristö voi olla merkittävä tekijä koulunkäynnin onnistumisessa.

Pienemmässä lähikoulussa oppilas voidaan kohdata yksilöllisemmin, mikä voi tukea: keskittymistä, oppimisrauhaa, sosiaalista turvallisuuden tunnetta, koulumotivaatiota, arjen sujuvuutta.

Pienryhmä kyläkoulussa mahdollistaisi: yksilöllisemmän opetuksen paremman työrauhan, joustavan integraation yleisopetukseen. turvallisen ja kodinomaisen oppimisympäristön varhaisen tuen toteutumisen tehokkaasti.

Esitystä perustellaan:

- Koulumatkojen vaikutuksesta oppilaan arkeen. Pitkät koulumatkat voivat muodostaa erityistä tai tehostettua tukea tarvitseville oppilaille merkittävän kuormitustekijän osana koulupäivää.

Ennaltaehkäisyllä, jolloin varhaisen tuen ratkaisut voivat pitkällä aikavälillä vähentää myös kaupunginerityispalveluiden kustannuksia.

Alueellisella tarpeella ja perheiden valintojen tukemisella.

- Mahdollisella laajemmalla tarpeella kaupungin alueella, jolloin ryhmää voitaisiin hyödyntää joustavasti kaupungin erityisopetuksen kokonaisuudessa kulloisenkin oppilastarpeen mukaan.

Lisäksi asiassa on tuotu esiin taloudellisia vaikutuksia, joista kuljetuksia on arvioitu tarkemmin. Pienryhmä voisi lisäksi vähentää kuljetuskustannuksia, hyödyntää olemassa olevia koulutiloja, vähentää myöhempien raskaampien tukitoimien tarvetta, tukea varhaisen tuen toteutumista kustannustehokkaasti.

Esityksen tarkoituksena on, että kaupunki selvittää kokonaisvaikutukset sekä pedagogisesta että taloudellisesta näkökulmasta. Esityksen mukaan ryhmän perustaminen: tukisi lähikouluperiaatetta, vahvistaisi kyläkoulun toimintaedellytyksiä, lisäisi alueen vetovoimaa lapsiperheille, tukisi lasten hyvinvointia ja osallisuutta

Samalla ratkaisu voisi vahvistaa kaupungin mahdollisuuksia kehittää monipuolisia ja joustavia opetuksen järjestämisen vaihtoehtoja ilman uusien tilojen rakentamista.

Koskenpään kyläyhdistys on lisäksi lähettänyt 1.6.2026 tarkentavan sähköpostin Koskenpään Kyläyhdistys ry:n ja Koskenpään koulun vanhempaintoimikunnan nimissä. Tarkentavassa sähköpostissa kirjoitetaan, että ”Koska uusi lukuvuosi alkaa jo 10.8.2026 alkavalla viikolla, syksyllä järjestettävä yleinen kyläkoulujen keskustelutilaisuus ei käytännössä mahdollista tämän esityksen arviointia ensi lukuvuoden oppilasjärjestelyjen näkökulmasta. Tämän vuoksi pidämme tärkeänä, että Koskenpään koulua koskevaa esitystä tarkastellaan erillisenä kokonaisuutena ennen lukuvuoden käynnistymistä.”

Esitystä on arvioitu voimassa olevan lainsäädännön, opetussuunnitelman perusteiden ja oppilaan edun näkökulmasta.

Perusopetuslain uudistus (1090/2024) muutti oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen perusteellisesti. Kolmiportaisesta tuesta luovuttiin. Tämä tarkoittaa käytännössä, että lainsäädäntö ei enää tunne yleistä, tehostettua ja erityistä tukea. Lähes kaikki termit muuttuivat ja oppimisen tuki rakennetaan nyky-lainsäädännön myötä aivan uudella tavalla. Lakiin lisättiin uusi 4 a -luku, jossa säädetään konkreettisista tukitoimista. Tuki rakentuu perusopetuslakiin kirjatusta kolmesta keskeisestä kokonaisuudesta: oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt (20b §), ryhmäkohtaiset tukimuodot (20 b §) ja oppilaskohtaiset tukimuodot (20 c §).

Lain keskeisenä periaatteena on, että:

- Oppilaalla on subjektiivinen oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarpeensa mukaan.

- Tuki on annettava välittömästi ja ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä.
- Tuki annetaan oikea-aikaisesti ja riittävänä perustuen yksilölliseen tarpeeseen, ei sijaintiin.
- Tuen järjestämisessä ratkaisevaa on oppilaan etu ja konkreettiset tukitoimet.
- Ryhmäkohtainen tuki on ensisijainen, ja vasta sen ollessa riittämätöntä käytetään oppilaskohtaisia tukitoimia.

Oppilaalla on lakisääteinen oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukea perusopetuslain mukaisesti (POL 20 a §). Oppilaan tuen tarve voi ilmetä eri tavoin ja hänellä on oikeus saada laissa säädettyjä ryhmäkohtaisia tukimuotoja (20 b §) ja tarvittaessa oppilaskohtaisia tukitoimia (20 c §), jos hänellä on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoritua oppinnoistaan.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki 1.8.2025 alkaen

Jämsän perusopetuksen kaikissa kouluissa on oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä ja kaikissa kouluissa annetaan sekä ryhmäkohtaisia tukimuotoja että oppilaskohtaisia tukitoimia.

Jos oppilasta ei voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai tukitoimilla on tarpeen jatkaa säännöllisesti, on oppilaalle annettava lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimet järjestetään säännöllisesti perusopetuslain 20d §:n mukaisen tuen tarpeen arvioinnin ja suunnitelman sekä näiden perusteella tehdyn hallintopäätöksen (20f §) mukaisesti.

Oppilaskohtaisista tukitoimista ainoastaan erityisopettajan/ erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä (yli 50% oppiaineen tunneista) ja erityisluokanopettajan opetus kokonaan erityisluokassa ei toteudu Koskenpään, Länkipohjan, Juokslahden, Kaipolan tai Kuoreveden kouluissa.

Jämsän sivistyslautakunta on päättänyt 18.6.2025/ §81 perusopetuksen opetussuunnitelman päivittämisen yhteydessä seuraavasti:

OPS 7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet

Mikäli oppilas tarvitsee oppilaskohtaisena tukitoimena

erityisopettajan/erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan opetusta erityisluokassa, tehdään tarvittaessa päätös lähikoulun vaihtamisesta. Edellytyksenä lähikoulun vaihtamiselle on, että oppilaan asuinpaikan mukaisessa lähikoulussa ei tarkoituksenmukaista ja erityisopettajan kokoaikaista opetusta voida järjestää.

Laki ei velvoita ylläpitämään erityisluokkia kaikissa kouluissa, vaan velvoittaa järjestämään tarpeenmukaiset tukitoimet tarkoituksenmukaisesti. Erityisluokka on vain yksi mahdollinen oppilaskohtainen tukimuoto – ei ensisijainen ratkaisu. Tuen järjestämisessä opetuksen järjestäjällä on kokonaisvastuu huolehtia siitä, että käytettävissä ovat riittävät pedagogiset, henkilöstö- ja moniammatilliset resurssit.

Jämsän perusopetuksen kaikkia oppilaita palvelevista erityisluokista kehitysvammaopetuksen luokat on keskitetty Jämsänjoen yhtenäiskouluun. Kehitysvammaopetuksessa on 30 oppilaspaikkaa. Koulunkäyntitaitoja kuntouttavan opetuksen G-luokat ja Nuorisokoti Metsäkonttorin yhteydessä oleva N-luokka on keskitetty Jämsänkosken yhtenäiskouluun. Jämsänkosken yhtenäiskoulussa on näissä erityisluokissa paikkoja 30 oppilaalle.

Lisäksi Jämsänjoen yhtenäiskoulussa on kolme joustavan tuen H-luokkaa ja Jämsänkosken yhtenäiskoulussa yksi joustavan tuen H-luokka. Joustavan tuen erityisluokkapaikkoja on yhteensä 40. Erityisluokissa on yhteensä 100 oppilaspaikkaa. Jämsän perusopetuksessa ennusteen mukaan lukuvuonna 2026-2027 on 1402 oppilasta. Tämä tarkoittaa, että erityisluokkapaikkoja on nykyisellään 7,13% perusopetuksen oppilaista.

Tilastokeskuksen viimeisimmän tiedon mukaan vuonna 2024 silloisen lain mukaista erityistä tukea sai 10% koko Suomen perusopetuksen oppilaista. Näistä 10%, jotka saivat erityistä tukea, 33% sai opetuksensa kokonaan erityisryhmässä tai -luokassa. Erityisluokassa opiskelu vaati aikaisemmin erityisen tuen päätöksen ja nykyisin mukaan oppilaskohtaisen tuen päätöksen.

Koskenpään Kyläyhdistys ry:n ja Koskenpään koulun vanhempaintoimikunnan esityksen mukaan ”erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen järjestäminen huomioidaan myös kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmässä.” Väite on virheellinen.

Valtionosuus ei enää perustu yksittäisiin tuen luokitteluihin (kuten erityinen tuki) samalla tavalla kuin aiemmin. Valtionosuutta korottaa ainoastaan pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat 31.7.2026 asti (sis. perusopetuksen vaikeimmin kehitysvammaiset ja muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat). Elokuusta 2026 alkaen korostus koskee oppilaita, joiden opetus järjestetään oppilaan oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

Lainsäädäntö korostaa, että opetusryhmät on muodostettava pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla ja tukitoimet on toteutettava laadukkaasti ja jatkuvasti.

Erityisluokka on käsitteenä varsin laaja ja sisältää hyvin monenlaisia tuen tarpeita. Ehdotuksesta ei ilmene, minkä tyyppisiin haasteisiin erityisluokkaa ehdotetaan perustettavaksi. Erityisluokkia voivat olla esimerkiksi laaja-alaisia oppimisvaikeuksia varten, käyttäytymisen ja tunne-elämän haasteita varten, lievää tai vaikeaa kehitysvamma varten, kielellistä erityisvaikeutta tai autismikirjoa varten. Erityisluokan luonteesta ja oppilaiden tuen tarpeesta johtuen opetus voidaan järjestää oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Osassa erityisluokista hyödynnetään myös vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä.

Erityisluokkien oppilasmäärä on säädetty perusopetuslain 20 g §:ssä. Erityisluokissa on lakisääteisesti kuudesta kymmeneen oppilasta. Erityisluokan enimmäiskoko määräytyy sen mukaisesti, minkälaista opetusta saavia oppilaita luokassa on eniten.

Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kymmenen (10) oppilasta. Erityisluokan enimmäiskoko voidaan tilapäisesti ylittää. Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kahdeksan (8) oppilasta, joilla on ollut varhennetun oppivelvollisuuden (oppivelvollisuuslaki 2 §:n 3 mom) päätös ja oppilaan tuen tarve jatkuu perusopetuksessa oppilaskohtaisten tukitoimien ja perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisen tarpeena. Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kuusi (6) oppilasta, jos oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi kykene opiskelemaan oppiaineita, jolloin opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain.

Kaikki perusopetuslaissa säädetty tukitoimet ovat oppilaan oikeuksia, eikä oppilaan oikeutta saada oppilaskohtaisia tukitoimia voida rajata kunta- tai koulukohtaisilla, lakiin perustumattomilla linjauksilla.

Mikäli pieneen kyläkouluun perustetaan erityisluokka, keskeiseksi haasteeksi muodostuu oppilasryhmän pieni koko tai että oppilaita ei ole lainkaan. Tämän vuoksi toiminnan jatkuvuutta ei voida taata erityisluokalle eikä sen mahdollisille oppilaille. Haasteita aiheuttaa myös pätevän ja osaavan erityisluokanopettajan sekä erityisluokan tarpeita vastaavan ohjaajahenkilöstön saatavuus.

Erityisluokan oppilailla on pääsääntöisesti koulun tarjoamien tukitoimien lisäksi myös muita tukipalveluita. Opiskeluhooltohenkilöstön (terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, lääkäri) läsnäolo on usein hyvin rajallista varsinkin pienessä koulussa. Erityisluokan oppilailla on usein myös erinäisiä terapioiden (esim. puhe-, fysio-, musiikki-, toimintaterapia) ja palveluntuottajia on useita. Terapioiden yhteensovittaminen oppilaan koulupäivän yhteyteen on erityisen haastavaa. Mikäli oppilaalla on hoitavana tahona nuorten mielenterveys- ja päihdetyön tiimi, edellyttää se säännöllisiä tapaamisia heidän toimipisteessään.

Aloitteen mukainen erityisluokan perustaminen syksystä 2026 alkaen on käytännössä mahdotonta. Henkilöstösuunnitelmaan ei ole sisällytetty uusia vakansseja erityisluokanopettajalle ja koulunkäynninohjaajalle / -ohjaajille, eikä niitä ole sisällytetty talousarvioon. Lisäresurssin esittämiseksi talousarviomuutoksena tilanteessa, jossa resurssi on nykyrakenteessa riittävä, ei ole perusteita.

Erityisluokan perustaminen edellyttää aina kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä, riittävää opetuksen ja tuen suunnittelua. Lukuvuoden 2026-2027 suunnittelut ja valmistelut ovat jo tehty. Rekrytointeja ei ole mahdollista toteuttaa annetussa ajassa. Luokkatilan kalustamista, varustamista ja sijoittumista ei ole voitu myöskään suunnitella.

Mahdollisesti luokkaan ohjautuvien oppilaiden huoltajien kanssa ei ole voitu suunnitella ehdotettua koulupolkua. Viranhaltijapäätöksiä oppilaskohtaisesta tuesta ei ole voitu päivittää ehdotuksen mukaiseksi. Hakemusten valmistelu päätöksentekoa varten on mahdotonta erityisopettajien ollessa jo kesäkeskeytyksellä, jolloin heillä ei ole työvelvoitetta.

Turvallisuutta tuen tarpeisen oppilaan näkökulmasta ei ole pystytty kartoittamaan. Tuen tarpeisen oppilaan koulupolku tulee suunnitella hyvissä ajoin ennakoiden yhteistyössä oppilaan moniammatillisen asiantuntijaryhmän kanssa.

Erityisluokat ovat Jämsän perusopetuksessa kaikkia oppilaita palvelevia yhteisiä palveluita. Perusopetuksen rakenteessa luokat sijaitsevat kahdessa suurimmassa yhtenäiskoulussa, jossa toimintaa varten on myös suunniteltu tilat ja tarvittavat opetus- ja apuvälineet. Koulut sijaitsevat oppilasmääriltään suurimmilla oppilaaksiottoalueilla. Nykyrakenne on tarkoituksenmukaisin ratkaisu.

Jos ehdotuksen taustalla on ajatus toimiminen nykyresursseilla, se tarkoittaa käytännössä jonkin olemassa olevan erityisluokan siirtoa Koskenpään koululle. Osa erityisluokista on luonteensa vuoksi sellaisia, ettei siirto ole mm. tilavaatimusten takia perusteltua. Tilanne, jossa jokin toiminnassa oleva erityisluokka siirretään toisaalle, muuttaa lukumäärältään usean oppilaan lähikoulun. Tällainen perusopetuslain 6 § 3 mom. mukainen opetuspaikan siirto edellyttää hallinnollista menettelyä eikä ole tosiasiallisesti mahdollista toteuttaa ennen lukuvuoden 2026-2027

alkua. Kysymys ei kuitenkaan ole pelkästään hallinnollisesta prosessista vaan, kuten edellä on jo todettu, oppilaan koko koulupolun suunnittelusta ja käytännön toteutuksen varmistamisesta.

Mikäli Koskenpään kouluun perustettaisiin uusi ryhmä tai siirrettäisiin jo olemassa oleva ryhmä, tarkoittaisi se osalle oppilaista huomattavan koulumatkan pidentymisen esimerkiksi tilanteessa, että tällä hetkellä toisaalla pidemmän matkan päässä asuva oppilas kävisi jatkossa esimerkiksi Jämsänjoen yhtenäiskoulun sijoitetun erityisluokan sijaan Koskenpään kouluun siirretyssä erityisluokassa. Nyky rakenne pitää tilanteen kohtuullisena.

Arvioinnin perusteella pieni kyläkoulu ei pysty takaamaan riittävää asiantuntemusta ja moniammatillista tukea, eikä pedagogisesti tarkoituksenmukaista ja kestävästä erityisluokkaratkaisua. Jämsän kaupunki turvaa oppilaiden oikeudet paremmin keskittämällä erityisluokat rakenteellisesti isompiin yksiköihin.

Erytisluokkien perustaminen ei ole koulukohtainen oikeus, vaan osa kunnan kokonaisvastuuta oppimisen tuen järjestämisestä. Yksittäiseen kyläkouluun perustettu erityisluokka ilman vastaavia ratkaisuja muissa yksiköissä johtaisi resurssien epätarkoituksenmukaiseen hajautumiseen sekä oppilaiden eriarvoiseen asemaan. Perustuslain 6 §:n mukainen yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, että koulutuspalvelut järjestetään tasapuolisesti ja perustellusti koko kunnan alueella. Tämän vuoksi erityisluokkia ei voida perustaa yksittäisinä ratkaisuin, vaan niitä tarkastellaan osana koko palveluverkkoa. Edellä kuvatuin perustein palveluverkon muutokselle, jossa yhteisiä palveluja hajautetaan, ei ole perusteita. Myöskään selvityksen tekemiselle ei edellä kuvatuin perustein ole perusteita.

Koskenpään Kyläyhdistys ry:n ja Koskenpään koulun vanhempaintoimikunnan edustajien kanssa on asiasta pidetty sivistyslautakunnan puheenjohtajan johdolla palaveri 11.6.2026. Esityslistan julkaisuajankohtana muistion valmistelu on keskeneräinen.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
hallintosääntö § 31 lautakuntien tehtävät ja yleinen toimivalta:
Lautakunnat ja liikelaitoksen johtokunta johtavat ja kehittävät alaistaan toimialaa ja vastaavat palvelujen tuloksellisesta ja tehokkaasta järjestämisestä. Lautakunta ja liikelaitoksen johtokunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.
§ 31, kohta 1 talousarvioesityksen laadinta ja kohta 3 käyttötalousuunnitelman hyväksyminen
hallintosääntö 32 § Sivistyslautakunnan tehtävät ja erityinen toimivalta
Sivistyslautakunta vastaa kuntalain mukaisena toimielimenä lakisääteisten ja sopimukseen perustuvien sivistystoimialan palvelujen järjestämisestä ja toimintaedellytysten luomisesta Jämsän kaupungin asukkaille.

Sivistyslautakunta päättää seliteosan mukaisin perustein, ettei
- ehdotettua erityisluokan perustamista Koskenpään koululle toteuteta
lukuvuoden 2026-2027 alusta (ml. mahdollinen olemassa olevan
erityisluokan siirto Koskenpään koululle ko. luokkien nykykouluista),
- ehdotettua selvitystä erityisluokkarakenteesta tai sen muutoksesta
tehdä.

Sivistyslautakunta kiittää esityksen tekijöitä aktiivisuudesta ja tärkeäksi
kokemansa asian nostamisesta esiin.

Päätös